

HOVAWART

35

Ledencontactblad
Hovawart Bond Nederland

Voorjaar 2025

Lidmaatschap en contributie
De contributie bedraagt € 40,- per jaar, vooraf te voldoen. Gezinslidcontributie € 5,- per jaar.

Adreswijziging, aanmelding en opzegging: pmeesterhovawartvereniging@gmail.com. Opzegging lidmaatschap kan schriftelijk of per e-mail en op elk moment conform de statuten van de vereniging. Zie voor meer info hovawartbond.nl, startpagina, rechterkolom bij het inschrijfformulier.

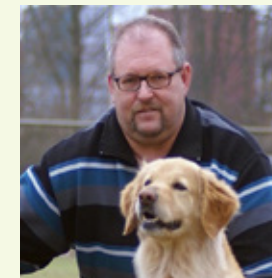
Lovense Kanaaldijk 40
5015 AK Tilburg, NL
www.hovawartbond.nl

Kamer van Koophandel nr. 60877707
IBAN/SEPA Nummer: NL59INGB0006542675
BIC Nummer: INGBNL2A
Banknaam: ING BANK N.V.

Voorwoord

Inmiddels de winter weer achter ons en weer volop van de lekkere warmte aan het dromen. Voor de vereniging betekent dit dat we de ALV over het afgelopen jaar weer achter de rug hebben en vooral ook dat een groot deel van de activiteiten alweer gepland is en de voorbereidingen weer op volle toeren zijn. In deze editie van het clubblad staan weer een heleboel leuke, leerzame en interessante artikeltjes. Dus 'voor iedereen wat wils'. Geniet van deze uitgave en doe vooral mee aan de activiteiten, waarbij ik je graag persoonlijk zal ontmoeten.

Kees van Gorp, voorzitter

Bestuur

- Kees van Gorp, voorzitter
- Kees van der Sar, secretaris
- Camiel Daamen, penningmeester
- Christel van de Westelaken, vice-voorzitter
- Hetty Slaats, bestuurslid
- Helen van der Sluis, bestuurslid

Voor de portefeuilleverdeling van het bestuur zie hovawartbond.nl, Algemeen, Bestuur.

Commissies

- Jacqueline Wullms, fotografie
- Rob Joosten, medisch advies (vragen via bestuur)

Team Gedragstesten

- Annemiek Kliebisch, Groep + neusaanleg
- Jan v Doremalen, Groep + optische prikkel + akoestische prikkel
- Hans Wullms, Groep + optische prikkel + akoestische prikkel
- Ylena Somers, Groep + spelen vreemde persoon
- Kees van der Sar, algemeen + binnenkomen + begeleiding
- Christel van de Westelaken, algemeen + buitdrift + spelen vreemde persoon
- Hetty Slaats, algemeen + schrijver
- Kees van Gorp, algemeen + verdedigen van eigenaar
- Jacobien Uenk-Wagemaker, algemeen (aspirant tester)
- Jacqueline Wullms, fotografie

Bijdragen voor clubblad zenden naar:
kopijclubblad@gmail.com

© UIT DIT CONTACTBLAD MAG U NIETS
OVERNEMEN ZONDER
VOORAFGAANDE TOESTEMMING

De familie Hylarides

Uit de oude doos

Kees van Gorp

Als je niets over de historie van de club weet, mis je natuurlijk ook iets van de ziel van de club. Waar begon het hartje te kloppen en uit welke zieltjes kwam het idee om een club te beginnen? Vaak wordt er gezegd dat vroeger alles beter was. Natuurlijk is dat niet zo, maar als je met heel veel plezier terugkijkt op een rijke, gezellige historie lijkt dat wel vaak zo.

Al eerder schreef ik iets over de beginfase van de Hovawart Bond Nederland, maar was dat het werkelijke begin?

Nee, in feite niet. Het prille begin was natuurlijk de eerste cursist. Dat was Hetty Slaats zo'n 35 jaar geleden, dat alles was nog niet georganiseerd. Het officiële gebeuren startte in 1998 in Loon op Zand. Daar huurde ik een veldje van de Koninklijke Politie Honden Vereniging 'de Duinspeurders'. Tot de eerste mensen die bij mij kwamen trainen, behoorde de familie Hylarides. Vader Bart Hylarides was een heel markante man tegen wie je wel

opkeek. Dat was uiterlijk, maar hij was een heel sociale man met een klein hartje en een onvoorwaardelijke liefhebber van honden. Een paar van zijn opmerkingen: "Ach ze zijn zo lief, ze horen verwend te worden....." "Ze kunnen niet doen wat ze willen, maar moeten doen wat wij willen...."

Mevrouw Jacqueline Hylarides was de opvoedster en ondanks de geweldige pretoogjes wist ze precies was ze wilde: een goed opgevoede hond. Eerlijk, maar zeker ook heel duidelijk. Een fijne cursist met gevoel voor honden, soms wel heel serieus. Honden wisten wel wat ze aan haar hadden! Bart, de verwenner, was er natuurlijk voor ondersteuning als de hond iets niet wilde.

Het gezin had een mooie, jonge, blonde dochter die er zeker mocht wezen. Ach ja, ze had soms wel wat te blauwe ogen, maar ze was en is nog altijd een mengelmoesje van haar vader en moeder. De verwennerij heeft ze meegekregen van haar vader; het trainings-talent niet van haar moeder. De liefde voor

honden van haar vader, de pretoogjes van haar moeder.

Ik kan nog wel een paar bladzijden schrijven met anekdotes over Petra. Bart Hylarides had toch ook een heel serieuze kant. Hij was notaris en stelde na een tijdje voor om een hovawartclub op te richten. Dat gebeurde dus...belangeloos en zonder de beroemde sigaren die je, zoals vaak gezegd wordt, bij een notaris krijgt. De oprichting kwam tot ergernis van de al bestaande officiële Hovawartclub Nederland tot stand. Dit was voor hen een gevoelsmatige oorlogsverklaring en wel een heel directe. Ik was vanaf dat moment de dissident. Ik gaf en nam toen ook al les bij de Duitse verenigingen en nu was ik ook nog eens een concurrent in Nederland. Dat was in deze tijd heel wat.

Bart Hylarides was eigenlijk een beetje mijn mentor om de strijd aan te gaan. We hadden een aantal gesprekjes en ook hij was tegen de monopoliestatus die er binnen de Raad van

Beheer heerste. Hij heeft me zeker bijgebracht: NOOIT opgeven en gaan waar je voor staat.

In deze periode groeide onze vereniging en ongeveer 15 jaar later zijn we een erkende vereniging geworden. Ondertussen wel een paar naamsveranderingen verder, maar hetzelfde doel en de wens van de status 'erkende rasvereniging' heb ik doorgedrukt gekregen.

Nog steeds ben ik trots op de connectie die veel mensen met me hebben als er over Hovawarts gesproken wordt. Zowel positief als negatief, vaak door mensen die me uitsluitend kennen door verhalen van anderen.

Na een hele periode haakte de familie Hylarides af. De honden waren goed getraind, de kinderen al heel wat jaren op zichzelf enz. Op een avond, een jaar of vijf geleden, ging de telefoon. Een vrouw met de woorden "Ja, je zult me wel niet meer kennen, maar ik ben.." Snel antwoordde ik "Petra Hylarides, leuk dat je belt." Het was heel kort stil en daarna kwamen de leukste herinneringen en de mooiste verhalen. De meeste wist ik nog feilloos te benoemen en te vertellen. Maar het leukste in het gesprek was dat er de wens was een Hovawart te hebben. Deze wens ging in vervulling en in huize Van Mierlo kwam Houwaert's Oxanna (Senna).

Huize van Mierlo, omdat Petra ondertussen niet meer dat jonge, blonde meisje was. Inmiddels zo'n 30 jaar verder, getrouwd met Mario van Mierlo en moeder van een paar grote kerels. Mario was niet de hondenfreak zoals Petra dat was en daardoor duurde het even wat langer voordat er een Hovawart

in huize Van Mierlo kwam. Ondertussen is ook Mario natuurlijk gek op zijn mooie, lieve Senna.

Senna groeide uit tot een heel mooie, lieve Hovawart, waarmee ik een nestje mag fokken. Een belofte die Petra overgenomen had van haar ouders. Dit lukte met honden van haar ouders om diverse redenen niet. Zeker dit stukje historie is binnen de vereniging, waar wij allemaal zo bij betrokken zijn, een belangrijk deel van alles.

Ik ben vader Bart dankbaar voor zijn inzet, vertrouwen en toewijding in onze groep. Leuk, dat Petra het hovawartgevoel altijd heeft behouden en ook heel leuk, dat haar zoon Marc ook een hele poos met Senna heeft getraind. Helaas zijn Bart en Jacqueline niet meer onder ons. Ik weet zeker dat ze dit 'stukje' nog heel graag bewust meegemaakt hadden. Graag had ik hun nog wat leuke anekdotes verteld. Bijvoorbeeld over de 'kom-op-tijdtaart' die hier door Petra aangesneden moest worden.

Foto's maken

Foto's verzamelen, foto's maken en liefst ook goed digitaal archiveren. Een heel mooie klus, maar laten we maar bij het begin beginnen...

Foto's zijn broodnodig binnen de vereniging. Bedenk maar eens wat een clubblad mist als er geen leuke foto's in staan. Wat is een dekruenlijst zonder foto's, wat is een nest-aankondiging of een mooie website zonder foto's? Hoe selecteer je honden zonder foto's? Ook voor de evolutie in een ras zijn goede, bruikbare foto's van belang. Toch is het krijgen van 'bruikbare' foto's niet eenvoudig. Daarom hopen we de eens eerder geuite wens om een fotogroepje te maken in de vereniging, te kunnen verwezenlijken. We hopen een databank te kunnen aanleggen waar leden gewoon leuke foto's van hun eigen honden kunnen uploaden. Er wordt nu aan een systeem gewerkt waarmee dat mogelijk moet zijn. We willen starten met onze eigen leden. We vragen ons te helpen om een fotobestand aan te leggen. Christel van de Westelaken, Marcel van de Sluis, Jacqueline Wullms, Ad Damme en Tanja den Dunnen hebben een hele poos geleden al eens werk verricht en de club voorzien van foto's. Nu willen we heel graag deze groep uitbreiden.

Heb je interesse om mee te doen?

Eventueel eens bij elkaar komen om over wat ideeën te brainstormen? Dat kan dan uiteraard onder het genot van een hapje en drankje op onze locatie. Volg de verdere info op onze website. Zodra er nieuws is, melden we dat onder het kopje **Activiteiten, ga dan naar Foto-Archief**.

Nu kunnen we alvast aangeven, dat de foto's digitaal aangeleverd moeten worden en dat ze per e-mail in hoge resolutie gestuurd kunnen worden naar: Foto-HBN@hotmail.com

Er zal een archief aangelegd worden van de ingestuurde foto's die met jouw toestemming te gebruiken zijn door Christel van de Westelaken, Kees van Gorp en bestuursleden voor o.a. website, club en publicaties. Op de website vind je de reglementen en informatie die we hebben laten opstellen om problemen met auteursrechten te voorkomen.

Christel van de Westelaken
en Kees van Gorp

Hären!

Je kunt de pech hebben dat jouw Hovawart, als deze in je huis woont, veel haren verliest. Wij hebben er zo eentje. Als we onze grote, zwarte, vriendelijke reus niet wekelijks borstelen, kunnen we dozen extra stofzuigerzakken kopen. Elke dag weer ligt het bezaaid met plukken haar. Als we hem borstelen, hebben we niet alleen een dankbare knuffelbeer, maar ook een grote berg donzig haar, samengepakt zoveel als een voetbal!

Ik had al eens gehoord van vogels die die haren graag gebruiken voor hun nestjes, maar sinds ik een musje heb moeten bevrijden van een dik pak haar dat om een pootje gedraaid zat, hang ik het niet meer voor die gevederde vriendjes op. Ik heb wel nieuwe toepassingen gevonden. Geïnspireerd door mijn boerenbuurman die me om haren vroeg om de steenmarters te verjagen die zijn spouw bewoonden. Hondenharen blijken preventief te werken! Ik heb in gaas samengepakte bolletjes haar aan het kippenhok gehangen en nooit een vos meer gezien! Die bezoekt nu een kippenren verderop. Heb je een tuin die ongewenst wordt bezocht door buurtkatten? Je hebt de oplossing bij de hand: de haren van je hond. Hang ze in bolletjes aan je schutting of hier en daar aan een plant en die kattenbeesten lopen een blokje om. Zouden we de schaphenhouders niet een handje kunnen helpen tegen de drama's van de bezoekende wolf? Ik voorspel dat de lucht van honden voldoende afschrikwekkend werkt. Een gat in de markt!

Maar je kunt natuurlijk ook de pech hebben dat je hond niet verhaart. Nooit een plukje in de hoek tegen de plinten, onder de kast of achter je schoenen. Dat je eigenlijk niet eens hoeft te stofzuigen, zo weinig haar verliest je hond. Wat een ellende moet dat zijn. Ik heb echt met je te doen.

Als fokkers volgens de richtlijnen van ons VFR fokken, worden ze beloond met een mooi certificaat. Een certificaat dat bijvoorbeeld in de werpruimte gehangen kan worden. Het is een certificaat dat jaarlijks uitgereikt wordt aan fokkers die dit volgens de fokcommissie en het bestuur verdienen.

Fokkerscertificaat

Voor het jaar 2024 zijn Willy Sterks in Sint Michielsgestel, Sam en Clasina Jansen in Nieuwland en Kees van Gorp met de kennel Houwaert's in Tilburg door de Hovawart Bond Nederland gecertificeerd als fokker. De Hovawart Bond Nederland feliciteert de

fokkers van harte en spreekt zijn waardering uit voor hun inzet en warme zorg voor hun nestjes, waarmee zij een waardevolle bijdrage leveren aan onze hovawartpopulatie.

Hetty Slaats

Jansen en Jansen Puppy's in Nieuwland

Kees van Gorp

Ongeveer een jaartje geleden kwamen Clasina en Sam Jansen bij mij op bezoek om eens over de mogelijkheden te sparren om een nestje te fokken. Ze wilden met hun superteeffe, ofwel de allerbeste hond van de wereld, een nestje fokken. Ik heb vooral Sam toen duidelijk gemaakt dat er binnen de vereniging een heel eisenpakket is waaraan de fokdieren moeten voldoen. Sam wilde het heel graag goed doen, dus na een korte 'vergadering' met Clasina zijn we het fokproject ingegaan.

Allereerst alle testen; gedrag, HD, DM en showresultaten; alles is met goed gevolg afgelegd. Op de kampioenschapsclubmatch heeft Sam een geweldige hond uitgezocht die hij wilde gebruiken.

Het was Houwaert's Ysanto (James), een mooie zwarte reu. Net als het teeffe een onervaren fokdier. Niet onze voorkeur om onervaren fokkers en onervaren dieren bij elkaar te zetten, maar het aanbod van reuen in Nederland dat tot onze beschikking staat,

is niet zo groot. Gelukkig had ik voor de dekking de hulp van de dierenarts die de honden een beetje kon helpen en mee vasthouden. De dekking is op een natuurlijke manier toch voorspoedig gegaan.

Samen met Hetty hebben ik de hele zwangerschap mee begeleid en de bevalling heb ik zelfs mee ondersteund, via een online webcam en tablet, vanuit het ziekenhuis waar ik voor mezelf was opgenomen.

Natuurlijk is een eerste nestje spannend. Sam is iemand die alles graag perfect doet. Hij heeft energie voor een aantal mensen tegelijk en heeft wat weinig geduld. Clasina, zijn echtgenote geeft gelukkig wat meer rust en heeft veel meer geduld. Samen met Hetty hebben we een heel leuke begeleiding gedaan waarin we met veel plezier heel veel tijd gestopt hebben. Het nestje is voorspoedig opgegroeid. Maar liefst tien pups, drie teeffjes en zeven reuen.

Sam en Clasina hebben mooie advertenties geplaatst op diverse plekken. De teeffjes waren heel snel verkocht. De reuen waren tot eind februari nog niet allemaal verkocht.

Een familie haakte om vreemde reden na de puptest af. Dit was natuurlijk een heel vervelende situatie. Het niet snel kunnen verkopen is natuurlijk een schrik die bij alle fokkers heerst. Heel vervelend en spijtig omdat de mensen wel heel erg hun best doen

om goede pups te fokken binnen de reglementen van de vereniging. Hopelijk hebben de pups een warm 'voor altijd' plekje. We zijn blij dat hun geduld toch heeft geleid tot meer rust en dat ze achteraf terug kunnen kijken op een mooie periode.

Clasina heeft zich heel erg beziggehouden met de verzorging en socialisering van de pups. Dat alles naast haar baan. Sam, die vrij genomen had, heeft zich creatief uitgeleefd met o.a. het maken van een enorme

werpruimte en voerstandaardjes voor de pupjes, maar hij was vooral ook druk met het bellen naar Kees voor het krijgen van heel veel goede tips en informatie, kletsen, opdrachten geven en genieten van de leuke dingen met de pups. Hetty en ik hebben nog nooit zoveel energie in een nest gestopt als in dit nest. Wel hebben we er met zijn allen enorm van genoten!

Rebel gaat emigreren

Vrijdag 19 juli 2024 was het zover, WIJ (Elian, Laurie, Baasje) en ik zaten om 8.30 uur in de Cotxe op weg naar Espagne. Ik zou heel lang in de auto moeten zitten, want Spanje is niet om de hoek, zeiden ze. Dat heb ik gemerkt. Bijna 16 uur! Maar....het was wel geselli.

Ik zat in de achterbak naar de muziek en de gesprekken te luisteren en gelukkig hadden ze een stoel neergeklapt anders had ik mijn kont niet kunnen keren.

Na ca. 2 uur zijn we gestopt om van bestuurder te wisselen en misschien moet Rebel (ik ;-)) wel poepen en piesen. Vooruit dan, ik werk wel mee. Zo is dat doorgestaan tot we 's nachts om ca. 12 uur op de plaats van bestemming waren. Ons nieuwe thuis, Llagostera! Dat we in het zonnige Spanje waren heb ik gemerkt. 37 graden BOEM! Ik ben binnen op de koele tegelvloer gaan liggen en heb me niet meer bewogen. Mij te heet!

Wandelen was ook geen succes met dat weer (mijn arme voetkussentjes) maar ik kan niet eeuwig ophouden. Na het wandelen heb ik daarom maar hetzelfde gedaan als mijn baasjes VEUL DRINKEN. Verder is het wel fijn hoor hier. RELAXXT! Bovendien mag ik bijna overal mee naartoe, terrasjes, winkels, visites etc. Zo leer ik heel veel mensen kennen. Ik ben ook mee geweest op wintersport in Andorra.

Veel gewandeld met GROTE Baas, want vrouwtjes Bazen gingen skiën. Ook ga ik bijna elke dag met GROTE Baas mee mountainbiken in de bossen. Ben helemaal afgepeigerd als ik terugkom want ik zoek constant ruzie met het voorwiel. Niet erin bijten maar wel tegen blaffen. Ik lijk wel gek. Weet zelf niet waarom maar zal wel instinct zijn, hahaha! Na 31 oktober mocht ik op het strand. Dat is genieten!

Zo leer ik heel veel perros kennen. Kei leuk, die Spaanse Teefjes! Zo dit is DEEL 1 van mijn verhaal. Het is vandaag 20 februari en ik ga lekker eten. Wordt (misschien) vervolgd. Als ik het niet te druk heb.

*Pootje Rebel en
Saludos Baasjes.*

Ons Puppy-avontuur

Sam en Clasina Jansen

Al geruime tijd was er in onze gedachten het plan om eens een nestje te fokken met onze Hovawart Rayla. Op de showdag in Tilburg maakten we kennis met de toekomstige de-

kreu James. We hadden ons al voorbereid en met Rayla het traject doorlopen om aan de eisen te voldoen voor het fokken van puppy's met een FCI-stamboom.

Toen was het wachten op het juiste moment, het loops worden, zodat de dekking kon plaats vinden. Na de dekking moesten we nog eens enkele weken wachten, want pas met de echo weet je of de dekking gelukt is. Vol verwachting keken we mee op het scherm bij de dierenarts. Hij begon te tellen, 5..., 6..., 7..., en ik zie er nog meer, zei hij. Dat betekende 'aan de bak', want voor zo'n groot nest was wel een grote kraamkamer nodig, vonden wij. Sam timmerde dit vak-kundig in elkaar. De verwachte werpdatum kwam dichterbij. Alle benodigdheden waren aanwezig en het wachten was op HET moment. Rayla was die dag graag bij ons in de buurt. Toen er

nattigheid op de vloer kwam (de vliezen braken), zijn we met haar naar de kraamkamer gegaan en bij haar gaan zitten. Al snel kwam de eerste pup. Wonderlijk mooi om te zien hoe 'moeder Rayla' dan het vlies, dat rondom de pup zit, voorzichtig openbijt en eraf eet. Ze bijt de navelstreng door en al drooglikkend 'werkt' ze de pup richting de tepels. Soms kwam er al snel een volgende pup, en soms

duurde het langer. Omdat er zoveel puppy's waren, hebben wij flesvoeding bijgegeven. Het wegen van de puppy's was een dagelijks gebeuren. Kees en Hetty stonden altijd voor ons klaar voor de nodige informatie en begeleiding, aangezien het voor ons allemaal de eerste keer was.

De verkoop van de puppy's was voor ons wel een uitdaging. Na de eerste reserveringen liep het niet zo vlot, maar het is goedgekomen. Alle pups hebben een liefdevol thuis gekregen. Het was leuk om kennis te maken met de toekomstige eigenaren. Via een groepsapp kunnen wij nog meegenieten van alle avonturen van de pups.

Vanaf week 8 tot week 15 verlieten onze prachtige puppy's een voor een het nest en werd het stiltejes. Geen extra vroege wekkers meer, geen poep en plas ruimen meer, geen gepiep en

gekef, met soms al 'n blafje...

Gelukkig is het niet helemaal stil, want een teefje blijft bij ons. Wij genieten nu van moeder en dochter.

Al met al was het wél heel intensief, maar wát een mooie belevenis!!

UV examen, wat is UV?

Ons ras valt onder de werkhondenrassen..... Hier begint het al met de eerste uitleg..... Nee de waker loopt niet af, lunchpakketje hoeft niet voorbereid te worden en nee, hij hoeft niet naar zijn werk om mee bij te dragen aan de financiële situatie van het gezin. Met een werkhond wordt iets anders bedoeld. Hovawarts zijn honden die voor bepaalde takken van sport gebruikt kunnen/mogen worden. Ze kunnen meedoen in de africhting zoals pakwerk, speuren, gehoorzaamheidstrainingen en nog veel meer takken van sport.

Aanvankelijk moesten honden bepaalde examens afgelegd hebben om een titel te kunnen krijgen of als fokdier ingezet te mogen worden. Gelukkig gaan we tegenwoordig anders om met onze vrienden dan in het verleden. Sporten en honden ondergaan evoluties. Toch hebben we graag heel gezonde dieren in goede conditie in de fokkerij. Denk je eens in hoe het is voor een teef in slechte conditie om een nestje te krijgen. Of wat doet een modervette reu als hij inspanning moet leveren? Tja, veel honden hebben echt een zeer slechte conditie. In het verleden werden er frequent UV (uithoudingsvermogen)-examens georganiseerd. Dit waren altijd leuke dagen, gezellig en een mooi visitekaartje voor ons ras.

Zelden zakte er een hond voor dit examen. Jammer genoeg heeft Christel van de Westelaken een aantal examens georganiseerd waarin heel veel energie is gaan zitten, maar waarvoor bijna geen belangstelling werd getoond. Zijn onze werkhondenbaasjes minder actief? Ik denk het niet, maar we hebben wel een excuus: we zijn; "druk, druk, druk"! Misschien zijn

we ook niet zo goed op de hoogte van hoe fijn en leuk deze training en het officieel erkende examen zijn. Verder is het ook mooi om als vereniging de status van ons ras te kunnen blijven volgen. Een UV-examen krijg je niet cadeau. Het is een serieuze training die heerlijk is voor baas en gezonde hond. Maar liefst 20 km met twee stops moet de hond in een rustige draf (12 km per uur) naast de fiets kunnen lopen. Gewoon leuk om eens te doen! Ik zal de komende tijd mensen gaan vragen om mee te doen. Doe a.u.b. mee. Wij (Christel en ik) zorgen voor een leuk georganiseerde dag en een of meer lesdagen. Informatie geven we je ook graag; deze is overigens ook op onze website te vinden.

Kees van Gorp

Good Old Hovi

Heeft u een 'oudere hond'? Neem dan eens contact op met mij. Graag probeer ik dan samen met u een leuk informatief artikel met foto te maken voor ons verenigingsblad.

Holländer-oren, een term die de meeste hovawarteigenaren niet kennen. Ik moet eerlijkheidshalve zeggen, dat ik de term de laatste jaren niet meer hoor. De recentere hovawartbezitters zien wel honden met minder mooi gedragen oren, maar waar dit nu onder andere vandaan komt...?

Zo'n 30 jaar geleden was het een term die in het buitenland nogal eens gebruikt werd. Nederland was zeer gedreven om mooie, gezonde en karaktervolle Hovawarts te fokken. In de jaren 50, 60 en ook nog in de 70er jaren werd de Nederlandse Hovawart al heel gecontroleerd gefokt. De toen verantwoordelijke personen wisselden in de eerdergenoemde jaren al honden en gegevens uit. Nederland had echter met regelmaat honden die geen correct gedragen oren hadden. Oordracht, stand en houding blijken erfelijk te zijn. In 1961 was er een fokteefje met de naam Anita van het Noor-derland. Ze is een belangrijke stammoeder van een aantal bekende en gebruikte fokdieren geweest. Volgens de informatie die ik gekregen heb, was Anita een fantastische teef die helaas geen correcte oren had. Er is met haar gefokt en ze kreeg een dochter Brigitte geboren in

1969. Brigitte werd op haar beurt weer stammoeder van de Pilhoes Hovawarts. Apollo van het Pilhoes verwekte pups die op hun beurt weer nakomelingen in Nederland en o.a. ook in Zwitserland kregen. Ook hier werden honden met niet correct gedragen oren geboren. De Zwitsers gaven de honden de titel 'mooie

honden met Holländer oren'.

In Nederland ging de vererving van de oren ook verder via een bekendere reu met de naam Bruce. In oude fokboeken kom je de naam nog wel eens tegen. Bruce, gefokt door de nog altijd actieve mevrouw Min Inches, zorgde naast het vererven van foute oren ook nog voor honden die steeds kleiner werden. Vaak zelfs echt aan de ondermaat van de rasstandaard. Ook nu worden er nog steeds 'fijnere' honden geboren met niet correcte oren. Zo kun je vaststellen dat fokken met niet goede eigenschappen heel veel druk op de lijnen en nakomelingen kan leggen. Nu, 63 jaar later worden er nog van tijd tot tijd pups geboren met de Holländer-oren. Is dit erg.....? Ik denk het niet. Is het mooi? Nee, maar een hond is niet alleen een paar oren.

Kees van Gorp

9 maart 2025 Clubkampioenschap Speuren

Ieder jaar organiseert onze vereniging een interne speurwedstrijd. Eind 2024 had de wedstrijd normaal moeten plaatsvinden, maar helaas waren er toen een aantal zaken waardoor de wedstrijd niet kon doorgaan. Om iedereen die zich gekwalificeerd had, de mogelijkheid te bieden om deel te nemen, is de wedstrijd verschoven naar 9 maart 2025. Om 5 uur in de nacht heb ik de sporen uitgelopen, waarna de honden vanaf 8 uur de sporen mochten uitwerken.

Ook dit jaar was **Houwaert's Grand Fellow** met Christel van de Westelaken de beste en kampioen in de wedstrijdklasse. Reservekampioen was **Eeuwaards Arthos** met Helen van der Sluis.

Bagginnsa V'tallis met Marion Mollink legde de beste proef van de dag af en was kampioen in haar klasse. Hier werd **Houwaert's Purple Rain** met Astrid Rombouts reservekampioen.

De parcoursen die uitgelopen waren, bleken zéér zwaar te zijn. Slechts een hond heeft de kwalificatie 'Uitmuntend' gelopen.

Zoals inmiddels traditie had Hetty Slaats voor een warm drankje gezorgd in de frisse, vroege ochtend.

De prijsuitreiking was meteen aansluitend op de wedstrijd op mijn locatie, waarna er nog even lekker nagekletst kon worden.

Kees van Gorp

Gezellig, de nieuwjaarsreceptie

Genetisch onderzoek binnen de Hovawart Bond Nederland

Rob Joosten

Nieuwe combitest voor Hovawarts is nu beschikbaar. Niet zomaar een test maar een doordachte mogelijkheid om meer en meer over onze honden te weten te kunnen komen, eenvoudig door bloed of speeksel (swab) af te nemen.

Genetica – ofwel erfelijkheidsleer- in 3 stappen (sterk vereenvoudigde basisuitleg):

- Het erfelijk materiaal (DNA) bevat de instructies voor de ontwikkeling van een organisme, voor zowel inwendige als uiterlijke kenmerken, zoals bijvoorbeeld haarkleur. Het DNA is een soort recept van de dingen waaruit bijvoorbeeld een hond is samengesteld door de erfelijke bouwstenen die de hond van zijn vader en moeder heeft meegekregen. Met andere woorden de componenten van het organisme (in dit geval de hond). De volledige set van genetische instructies van een organisme wordt wel genoom genoemd.
- Een gen bestaat uit een paar allelen, eentje

van de vader en eentje van de moeder, die samen de genetische informatie voor een specifiek kenmerk bepalen.

- Meerdere genen zijn georganiseerd op chromosomen en elk chromosoom bestaat uit een lange streng DNA.

Genetisch onderzoek in de hondenfokkerij heeft verschillende belangrijke doelen. De redenen zijn divers, maar gezondheid en raszuiverheid vormen de kern. Het is belangrijk om te beseffen dat deze doelen nogal eens met elkaar in conflict zijn.

Mede op initiatief van Kees van Gorp biedt CombiBreed sinds kort een combinatietest aan die is toegespitst op de Hovawart. CombiBreed /VHLGenetics is een toonaangevend Nederlands – internationaal opererend – bedrijf. Waarom een combitest? Voornamelijk gemak (monstername, verzending monsters enzovoort) en een kostenbesparing (al blijven het toch nog aardig wat kosten; zie voor nadere informatie de website van de Hovawart Bond Nederland).

Inbegrepen testen in deze combitest (met code H 557):

- Heterozygositeit
- Inteeltoëfficiënt (COI)
- Degeneratieve Myelopathie
- Vachtkleur D-Locus 1

In de vorige uitgave van dit blad is de vachtkleur D-locus al besproken. In dit artikelje aandacht voor de eerste drie testonderdelen.

De **inteeltoëfficiënt (COI)** en het **percentage heterozygositeit** zijn beide belangrijke begrippen in de genetica en zijn waardevolle hulpmiddelen in de fokkerij. Hoewel de inteelt-

coëfficiënt (COI) en het percentage heterozygositeit verschillende begrippen zijn, zijn ze nauw verwant. Over het algemeen geldt dat hoe hoger de inteeltcoëfficiënt, hoe lager het percentage heterozygositeit, wat hun onderlinge verband aangeeft.

Een hoge COI geeft aan dat er een verhoogd risico op inteelt bestaat, terwijl een hoog percentage heterozygositeit duidt op een gezonde genetische diversiteit. Zowel een hoge COI als een laag percentage heterozygositeit kunnen bijdragen aan een verhoogde kans op erfelijke aandoeningen of afwijkingen binnen een populatie.

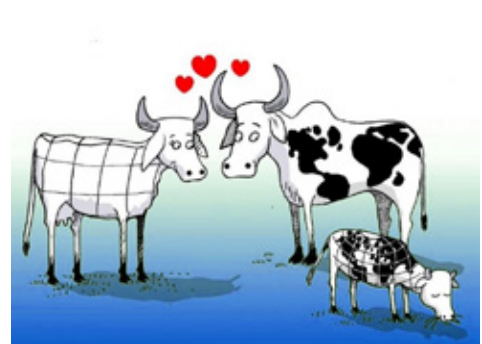
De COI is een maat voor de mate van inteelt binnen een populatie en drukt de kans uit dat een individu twee identieke allelen van een gemeenschappelijke voorouder erft. Hoe hoger de COI, hoe groter de kans op homozygotie (het tegenovergestelde van heterozygotie).

Percentage heterozygositeit: Dit geeft het percentage genen in een populatie aan die in heterozygote toestand zijn, dat wil zeggen met

verschillende allelen. Een hoger percentage duidt op een grotere genetische variatie.

Om het complexer te maken: bij het fokken van honden is homozygotie in bepaalde gevallen gewenst om specifieke kenmerken en gedragingen in stand te houden. Dit helpt bij het behouden van de unieke eigenschappen van het ras. Kort samengevat: voor bepaalde eigenschappen wil je juist homozygotie (bijvoorbeeld het kenmerkend gedrag van de Hovawart), terwijl je voor andere eigenschappen juist heterozygotie nastreeft (bijvoorbeeld om de kans op heupdysplasie (HD) te minimaliseren).

Het fokken van honden moet dus een balans zijn tussen het behouden van gewenste ras-kenmerken en het minimaliseren van gezondheidsrisico's.

Er zijn verschillende hondenrassen die veel last hebben van inteelt. Een van de bekendste voorbeelden is de **Engelse Bulldog**. De afgelopen jaren zijn er veel fokprogramma's geweest die zich richtten op het behouden van bepaalde uiterlijke kenmerken van dit ras. Dit heeft echter geleid tot meer gezondheidsproblemen zoals bemoeilijkte ademhaling en oogafwijkingen door de abnormale vorm van de schedel. De fokkerij is nu aan strengere regels

gebonden en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) ziet er in opdracht van de staat op toe dat deze regels worden nageleefd. Ons overkoepelende orgaan, de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland, verscherpt ook regelmatig de regelgeving in de fokkerij om minimaal aan de eisen van de overheid te voldoen. Ook hebben wij als rasverenigingen de verantwoordelijkheid om zo goed mogelijk te fokken en voor de fokkerij duidelijke richtlijnen te hanteren. Daarom is een goede samenwerking tussen de Raad van Beheer en de rasverenigingen van groot belang. Ook een goede samenwerking tussen diverse rasverenigingen van hetzelfde ras zou in het belang van het door hen vertegenwoordigde ras zijn.

Andere voorbeelden:

Duitse Herder: Deze honden hebben vaker last van verschillende gezondheidsproblemen, zoals heupdysplasie en neurologische aandoeningen, die mogelijk door inteelt veroorzaakt kunnen worden.

Cavalier King Charles Spaniel: Dit ras heeft vaker een ernstige hartkwaal, een afwijking aan en in de schedel en andere gezondheidsproblemen die mogelijk door inteelt veroorzaakt kunnen worden.

Even een klein sprongetje richting de paardenwereld: Een voorbeeld hoe gevaarlijk inteelt is, betreft het Friese paard. In de jaren 60 van de vorige eeuw was het percentage inteelt zo hoog – en daarmee dus ook het aantal genetisch bepaalde aandoeningen – dat het voortbestaan van het ras aan een zijden draadje hing. Door uitgebreid genetisch onderzoek en inbreng van 'verse' bloedlijnen heeft men een catastrofe voor het voortbestaan van het ras kunnen voorkomen.

Waarom een genetische test voor de COI als je deze ook kunt berekenen aan de hand van de stamboom?

Stamboom- en genetisch gebaseerde COI-scores zijn niet uitwisselbaar, ze kunnen sterk variëren. Stambomen gaan meestal 5 - 10 generaties terug (dat is al veel) om recente inteelt te detecteren, maar ze gaan ervan uit dat de honden aan het begin van de stamboom allemaal niet verwant zijn, wat voor de meeste hondenrassen geen juiste aanname is. De genetisch bepaalde COI gaat uit van de werkelijke stukken DNA in uw hond. Dus de COI-test op basis van bloed of speeksel geeft een veel nauwkeurigere informatie.

Tot slot iets over de aandoening **Degeneratieve Myelopathie (DM)**. Dit is een progressieve aandoening van het ruggenmerg die vooral voorkomt bij al wat oudere honden en is meestal te zien bij bepaalde rashonden zoals de Duitse Herder, Corgi, Boxer en spijtig genoeg ook de Hovawart. Een progressieve aandoening is een ziekte of aandoening die in de loop van de tijd geleidelijk verergert en waarvoor geen genezing mogelijk is. De ziekte wordt gekenmerkt door een degeneratie (soort verval) van de zenuwbanen die verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van de achterpoten. DM kent een autosomaal recessieve overerving, wat betekent dat een hond twee kopieën van de gemuteerde allelen moet erven (één van elke ouder) om de ziekte te ontwikkelen. Ouderdieren die beide drager van de mutatie zijn, hebben doorgaans zelf geen symptomen, maar kunnen het gen doorgeven aan hun nakomelingen volgens het schema in afb 1.

Dus als reu én teef beide drager zijn, zullen de pups voor 25% vrij zijn (N/N), 50% is wederom drager (N/A) en 25% is lijder (A/A). Dat wil zeggen dat de pups van deze laatste groep naar

Reu	Teef	
	N	A
N	Pup = N/N	Pup = N/A
A	Pup = N/A	Pup = A/A

Afb. 1 Reu en teef zijn allebei drager (DM N/A)

alle waarschijnlijkheid de ziekte zullen ontwikkelen.

De symptomen beginnen vaak met een subtiel verlies van balans en coördinatie, wat kan leiden tot knikken of slepen met de achterpoten (snel afslijtende nagels aan achterpoten!). Naarmate de aandoening vordert, kunnen honden moeite hebben met lopen, staan, zitten en liggen en zelfs hun blaas en darmen niet meer goed controleren. Op den duur kunnen ook andere zenuwbanen aangetast worden. DM bij honden lijkt op de ziektebeelden ALS en MS bij de mens.

Er is momenteel geen genezing voor Degeneratieve Myelopathie en een definitieve diagnose is alleen na de dood mogelijk door middel van microscopisch onderzoek van het ruggenmerg. Hierbij wordt vermindering/verdwijning van het myeline gezien. Myeline is als een isolatielaag om de zenuwvezels in ons lichaam, vergelijkbaar met de plastic coating om elektriciteitsdraden.

Concluderend zijn de beschikbare genetische testen een waardevol hulpmiddel bij een verstandig fokbeleid. Het geeft géén 100% zekerheid (HD-'vrij' betekent niet dat de hond absoluut geen HD kan ontwikkelen), maar de test is wel een belangrijk, ja zelfs een noodzakelijk hulpmiddel om de kansen op erfelijke aandoeningen te verminderen.

Logboek

uithoudingsvermogen(examen). Gezonde, goedgetrainde honden kunnen het UV-examen halen. Een rashondenlogboek is dus een belangrijk document.

Hoe verkrijg je het boekje?
Iedere hondenbezitter heeft een account bij de Raad van Beheer. Ga in de menubalk naar: inlog Mijn RVB account

De meesten van onze leden weten niet wat een logboek is. Daarom eerst even een kleine uiteenzetting. Een logboek is gemaakt als een soort paspoort dat bij officiële evenementen gebruikt kan worden, en bij een aantal examens moet worden gebruikt. Alle resultaten moet de examenleider in het boekje vermelden, daarna ondertekent de keurmeester de vermeldingen. Ook als de hond voor een examen niet slaagt, wordt dit vermeld.

Zonder dit boekje kunt je niet meedoen aan bijvoorbeeld een UV-examen. UV staat voor

Log hierop in. Heb je meerdere honden, maak dan de keuze voor de hond waarvoor het boekje nodig is. Voor de naam van de hond staat een cirkel met daarin drie puntjes. Klik op dit cirkeltje. Klik op logboek aanvragen. De rest wijst zich vanzelf!

Kees van Gorp en
Christel van de Westelaken

Als onze Hovi's konden googlen.....

door Christel van de Westelaken

Hoe pik ik het vlees van het aanrecht zonder dat iemand het merkt?

Hoe kan ik het snelst mijn staart te pakken krijgen?

Waar kan ik de beste takken vinden in het bos?

Hoe kan ik mijn baasje laten denken dat ik doof ben als ik geen zin heb?

Waar gaan de baas en het vrouwtje overdag heen?

Is het wettelijk toegestaan om snackjes in tweeën te delen?

Hoe kan ik tweemaal mijn avondmaaltijd krijgen?

Waar komen snackjes vandaan?

Waarom praat mijn vrouwtje tegen me alsof ik een baby ben?

A black dog with long, wavy fur is sitting in a field of tall grass. The dog is looking up and to the left, with its mouth open, showing its teeth. The grass is golden-brown and out of focus in the background. The dog is wearing a black collar with a silver ring.

PAS OP MET GRASAREN!